

Nomologi

---

legalitet, legitimitet og autoritet

Spørgsmålet om psykoanalysens videnskabelighed er lige så gammel som disciplinen og dens fremgangsmåde selv: fordi disciplinen er lige så *ny* som dens fremgangsmåde er *af egen art*. Udtænkt af Sigmund Freud som netop *ny psykologi* har den været tvunget til at give afkald på at læne sig op ad de gamle videnskaber. Men fordi Freuds opfindelse måtte bryde med de andre discipliners (frem for alt: *forhold til*) *viden*, så fødtes psykoanalysen altså ikke uden spørgsmålet om dens videnskabelighed: hvorfra ellers ville disciplinens legalitet kunne antages, dens legitimitet begrundes og dens autoritet gøres gældende? Freud henviste i denne sammenhæng til den *strengt og tendensfrie*, Jacques Lacan i samme forbindelse senere til den *rene* psykoanalyse. To forskellige forsøg på i hvert fald at indkredse og komme nærmere det samme spørgsmål — som dog den dag i dag fortsat kalder på et svar.

Alt imens afgørende beviser (for eller imod) lader vente på sig, kan vi faktisk allerede tage udgangspunkt i erkendelsen af, at hint spørgsmål om videnskabelighed for psykoanalysens vedkommende er beslægtet med et andet; i så fald støder vi straks ind i Freuds 'sidste ord' hvad angår dette andet spørgsmål, i kraft af hvilket han på sin vis (ganske vist ikke længere i *splendid isolation*, men ikke desto mindre nu endnu en gang *lige så alene*) tager stilling — ikke kun til den såkaldte lægmandsanalyse, men samtidig — til hans psykologi overhovedet: *dét, det kommer an på, nemlig psykoanalysens indre udviklingsmuligheder, kan dog ikke rammes af forordninger og forbud!*

Som bekendt lykkedes det ikke Freud at vække den fornødne *analytiske sunde fornuft* (*analytisches Gemeingefühl*) blandt kammeraterne til live, som ville kunne modstå en *lægelig standsbevidsthed* som den fra starten af var og til enhver tid vil være op imod. Følgerne vil ikke udeblive og være ugunstige, tilføjede Freud i sin tid; har vi i dag ikke grund til at være endnu mere realistiske og spørge: Jamen, døde den freudske psykoanalyse så ikke i og med denne forgæves kamp? Hvis nemlig, den ny psykologis skæbne efter Anden Verdenskrig vidner om én ting, så er det, hvordan forordninger og forbud er kommet til at kvæle hine udviklingsmuligheder og, så godt som, er lykkedes med at tage livet af psykoanalysen. Må vi i virkeligheden ikke snarere undres over at denne disciplin non grata stadig er der?

Drøftelsen af spørgsmålet om lægmandsanalysen — som: drøftelsen af spørgsmålet om psykoanalysen slet og ret — skulle ganske vist (og i bedste fald) bibringe en afklaring, hvad angår den juridiske status for analytikerens virke og hverv; men siden denne samtale med en såkaldt upartisk fandt sted for døve øren, så tvinger det uforløste ved hele denne affære os, den dag i dag, til at spørge til en så at sige endnu mere intim forbindelse mellem den juridiske diskurs og psykoanalysen: for hvad nu hvis *det faktisk er den juridiske diskurs, der konstituerer infrastrukturen for den videnskabelige diskurs* (J. Clavreul) — og analytikerne stadig ikke vil vide af det?

Vi må i denne sammenhæng ikke glemme at det netop er juristen, der udfordrer allerede Freuds egne bestræbelser på at redegøre for og derved begrunde den ny disciplin

rationalitet: Hans Kelsen (1881-1973) sætter fingeren på netop det sted, hvor psykoanalysen viser sig at være af egen art (*sui generis*) og samtidig fremstår mest sårbar; det *kostelige sammentræf* mellem at helbrede og at forske, der (indefra så at sige) (alene!) mærker den analytiske fremgangsmåde, kan nemlig ikke skelnes eller skilles fra et ømt *Junktim* — det samme sted hvor den freudske psykoanalyse bliver til jeg-analyse og mas-sepsykologi i ét. Sikken videnskab! Bevares!

Kelsens kritik af Freud sætter ind netop dér og på det tidspunkt hvor den psykoanalytiske bevægelses historie og det tyvende århundredes konflikter støder ind i og dernæst forbindes uløseligt med hinanden. I forsøget på at følge denne bevægelse skal vi på den ene side orientere os ved udfoldelsen af disputten mellem Kelsen og Carl Schmitt (1888-1985) om grundlaget for statsmagten; på den anden side vil vi støtte os til de tekster fra henholdsvis Freuds og Lacans hånd, som ledsager grundlæggelser såvel som opløsninger af psykoanalytiske selskaber, foreninger eller skoler. To sider af samme — institutionelle — sag i bund og grund, som angår spørgsmålene om legalitet, legitimitet og autoritet.

Fremgangsmåden vil være kronologisk, og vejledende er tanken: hvilken lovmæssighed svarer der mon til psykoanalysens indre udviklingsmuligheder?

Koordineret af Frank Grohmann